

Vendégeink 1000éves településünkre TEUNZ Tűzoltóautót adományozott, REICHELSEIM delegációja Bautzeni zenekar koncertje a Tájházunkban, Embersorsok a viharban könyvbemutató, Karácsonyra Betlehem Tájházunk fészérében

Donbassz, 1026-os láger

Nagymányoktól kétezer kilométerre (II.)

Az élvé hazatérés sokkal nagyobb ajándék volt az irracionális fordulatok miatt olykor elveszhetetlen élel-betevőknek, mint amekkorának azt a mai olvasó elképzelni tudja.

Közeli kétszázan voltak nagymányo-

klak az elhurcoltak, háborús bűnbölc-nak címűk voltak csoportjaink és a Szov-jegyműből csak a hulláit jött hazra 54-nőnek és férfinak. Nem valószínű, hogy-odakint virágot tesz könnymű valaki a sír-jákrá. De a kegyetlenség megteríték kö-

zül is kevesen élnek még. Tízhusz, vértusa, másrészt, sárgaság, fűvellett odakint. Tala-fiasa pedig a megfésülő kezelés hányva-ban „gyógyul” betegségek testi-lelki ká-rókat egyaránt hordozó kövölözmenyél.

Valóban, kevesen élhettek meg azt az át-lagelőkort, aminek növekedtel úgy me-gcsodálhattuk a világot.

Azt mondogák, ne firtassuk, ma hányan élnek még, gondoljunk inkább azokra, akiknek a nevet 1956 óta a templomuk egyik felső falán elhelyezett emléktábla őrzi.

A Magyarországtól körülbelül 2000 kí-lométerre fekvő Donbassz – Donyec-megye – 1026-os lágerének első ha-lottja a megérkezést követő negyedik na-pon 1945. február 7-én Harbert József volt. Eltemették február 9-án, ami azért is emlékeztetés, mert az egy hónapos, va-gonban mozdított odaszáraz végén ekkor volt a kárcsa, fertőtlenítés, Újaján – ó-vonyegyediként – Wagler Pál hunyt el.

Azazt írni meg a rántalepedő nehé-z csodálat az ősz hajú eszszony, hogy nem foglalkozni az éltől meghurcoltak kárcs-riajrásával lehet, de efeleljeni soha. 1945 márciusában kezdődött és éppen Lengyelben a kárcsoltószó szánták sze-kekeltása. Előbb csak más falvakba

kényszerítették költözni a svábok gről-jénven emigráltak németeket, aztán bete-tőzte ezt az akció az NDK-ba, az NSZK-ba történt kitelepítés. Utóbbiak közül igen sokan ugyanúgy hazajöttek Nagy-mányokra, ahogy a Kismörnyre, vagy másra hova kitelepítettek. Semmiük se volt pedig már it, csak a hádság, megcsodá-lásuk, és legendás szorgalmuk.

Báloghné: – Amikor apud elvitték, szüleim még fiat-al házasok voltak. Meválték, hogy anyai nagyapám egy hét alatt többször is utána ment Bonyhádra a lányának, mert az úgy gondolta, hogy egy fiatalasszonynak a férje mellett van a helye. Viszatarolták. Én, még a kegyetlenségem nem élünk még akkor és csaknem felvitték volnánk már, amikor először megszólalt, szigo-rúan csak magunk között, a családi krón-ika.

– Ja, hogy így történt, vagy nem is? Fe-lőleges felezgetni, mert Ime már lassan beszélnek arról az órágék és még kí-nevelni is képesek magukat, amikor azt lá-bák, hogy de becsapottak. Az első napok-ban, de még hetekben is, amikor már ke-ringeni kezdtek a vérnyagvászó hírek, el-háztak, hogy legyen csak ide mennék a Bácskába egy hétre, esetleg ketőre la-tórnai a kukoricát. A világon sincs talán olyan kérés, kövél, bányát és földet is művelő szék ember, aki nem mozdul meg a föld parancsára. „Ami vetettél, művel-tél, kárcsolt be!” Nem küző diktátum ez, belső kényszer.

A községvárán tudták meg, hogy kö-zmunkára kell menni felbuzva elegen-dő elemekkel, meleg ruhával, poltrókka-kal. Azok a faszabotok jének jók, akik a pokrócok mellett dunyhát is gyömszöl-tak a zaskókba, kötötték takarókba. Nagy-oláka lett az és nemcsak a megcsodált-nál jóval nagyobb megpróbáltatást jelen-tő orosz télen, hanem már a Donyecme-gyebe felé tartó egy hónapos úton is.

Milyen volt az az útazás? Nem elég ki-fejező az, hogy gyötrelmes. Gyalgome-nettel kezdődött Bálázson át Bálajó. Ekkor már fél-félóránként olyan hírek, hogy nem a Bácskai kukoricaföldeken van a végelomás, hanem Szibériában... Szókn? Inkább a fiúk, mintsem a fők-tek fotógalgát ezt a kárcsoltó felbuztá-pret, háiba csallapították őket a megfontol-tabbak, idősebbek. Azonban már Bony-hát és Bálázson között tudtukra adták, hogy szókát ferveket kövölözni vesze-delmes dolog. A nacsalyiok külébe minden állatcsészében elhangzott a fe-nygetés, hogy ne próbálkozzanak, mert az otthonmaradtok láthatják a kárcs. Akar falhoz is állíthatják őket. A növöl-vo keserűség kárcsoltó azért megemelte a hősi elzárását. Donbasszról indultak el hazafele toronyiránt néhányan. Há per-cszó, hogy elcsúsztak őket és az volt a leg-kevesebb, hogy azórnál nagy verést kapták és más bűntéseket.

De most még időháza vágyunk... (Fogyatás)

Embersorsok a viharban
Gaál Attila – Hadikfalvi Mányoki Elza
Nagymányokiak az 1026-os lágerben

